

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES
EXAMINATION: DECEMBER – 2023
FIRST SEMESTER
Subject: Demography (IC-103)

Date: 29/12/2023

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt any *Five* questions.
2) All questions carry **equal (20)** marks.

- Q. 1) Describe critically the interrelation between population growth and economic development. (20)
- Q. 2) Describe critically the determinants of sex structure in India. (20)
- Q. 3) Discuss critically the family planning programme in India. (20)
- Q. 4) Discuss the significance of national family health survey in India. (20)
- Q. 5) Discuss the emergence of population policy in India. (20)
- Q. 6) Discuss critically the determinants of fertility in India. (20)
- Q. 7) Describe the measures to control the population growth in India. (20)
- Q. 8) Describe critically the theory of population given by Malthus. (20)
- Q. 9) Discuss critically the theory of demographic transition. (20)
- Q.10) **Write notes on any two of the following.** (20)
- a) Write the significance of National Sample Survey Office.
- b) Write the features of Census of India.
- c) Discuss the sources of population data in India.
- d) Discuss the structure of national population commission.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. २) सर्व प्रश्नांना समान गुण (२०) आहेत.

- प्र. १) लोकसंख्या वाढ आणि आर्थिक विकास यांच्यातील परस्परसंबंधांचे टीकात्मक वर्णन करा. (२०)
- प्र. २) भारतातील लैंगिक संरचनेच्या निर्धारकांचे टीकात्मक वर्णन करा. (२०)
- प्र. ३) भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाची टीकात्मक चर्चा करा. (२०)
- प्र. ४) भारतातील राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा. (२०)
- प्र. ५) भारतातील लोकसंख्या धोरणाच्या उदयाची चर्चा करा. (२०)
- प्र. ६) भारतातील जननक्षमतेच्या निर्धारकांची टीकात्मक चर्चा करा. (२०)
- प्र. ७) भारतातील लोकसंख्या वाढ नियंत्रित करण्यासाठी उपायांचे वर्णन करा. (२०)
- प्र. ८) माल्थसने दिलेल्या लोकसंख्येच्या सिद्धांताचे टीकात्मक वर्णन करा. (२०)
- प्र. ९) लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमणाच्या सिद्धांताची टीकात्मक चर्चा करा. (२०)
- प्र. १०) **टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)** (२०)
- अ) राष्ट्रीय नमुना सर्वेक्षण कार्यालयाचे महत्व लिहा.
- ब) भारताच्या जनगणनेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) भारतातील लोकसंख्येच्या माहितीच्या स्रोतांची चर्चा करा.
- ड) राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोगाच्या रचनेची चर्चा करा.